

Norrländsk regionstudie 2009
 Informationsblad 6: Norrlänningarna och globaliseringen

Norrlänningarna mer internationella än väntat

Norrländ är definitivt ingen isolerad plats i periferin. Norrlänningarna har många internationella kontakter, talar ofta andra språk än svenska och har genomgående en positiv syn på globaliseringens konsekvenser. Det visar resultat från undersökningen Norrländsk regionstudie, som bygger på svar från ett slumpmässigt urval norrlänningar.

Norra Sverige är sedan mer än 100 år genom sin exportindustri tätt knutet till den internationella ekonomins och världsmarknadernas utveckling. Regeringens s.k. Globaliseringsråd har nyligen visat att rörligheten över nationsgränser för information, varor, tjänster, människor och finansiellt kapital påtagligt börjat öka sedan 1990-talets början. Hur ser ”globaliseringen” ut i de enskilda människornas vardag i de fyra nordligaste länen? Och hur värderar norrlänningarna globaliseringens för- och nackdelar? Det kan undersökningen Medborgare i Norr ge besked om. I tabell 1 ser vi att i sitt arbete kommer norrlänningen i kontakt med människor från andra länder i stor omfattning. Bara var fjärde förvärvsarbetande gör det aldrig. Några större skillnader finns inte mellan länen i detta avseende.

Tabell 1 Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna haft kontakt med personer från andra länder genom ditt arbete? (N=1375)

	Norr- botten	Väster- botten	Väster- norrländ	Jämt- land	Totalt
Flera gånger i månaden	39,2	37,8	38,1	37,8	38,3
Mer sällan	35,8	36,3	26,2	32,8	35,4
Aldrig	25,0	26,5	25,6	29,8	26,3

I tabell 2 ser vi hur dessa kontakter fördelas geografiskt. Tydligt framgår Norrbottningarnas täta kontakter med finländare, liksom jämtarnas med norrmännen. För västerbottningar och västernorrlänningar är det i stället kontakterna med människor från något annat europeiskt land som spelar en större roll. Västerbottningarna är också mer orienterade mot Asien och Afrika.

I detta informationsblad sammanfattas några slutsatser från en medborgarundersökning genomförd inom ramen för Norrländsk regionstudie 2008. Ett slumpmässigt urval av boende i de fyra nordligaste länen har fått besvara en enkät med frågor om norra Sveriges utvecklingsförutsättningar. För mer information om undersökningen se bilaga.

Frågor som behandlas i detta informationsblad besvaras av professor Nils-Gustav Lundgren, Cerum, Umeå universitet. Tel 090-786 56 85, 070-33 44 518. E-post nils-gustav.lundgren@cerum.umu.se

Tabell 2 Om du i ditt arbete har kontakt med personer från andra länder, varifrån kommer dessa? (N=1374)

	Norr- botten	Väster- botten	Väster- norrland	Jämt- land	Totalt
Norge	33,9	29,7	30,6	57,1	35,4
Finland	56,8	37,5	44,6	31,8	44,0
Övriga Europa	32,5	55,7	56,1	56,5	55,2
Ryssland	24,0	20,0	17,0	13,6	19,3
Östeuropa	20,0	28,6	27,7	28,6	25,9
Asien/Afrika	30,7	45,6	36,6	33,8	37,0
Nord/Sydamerika	20,7	19,8	17,3	11,7	18,1

Utlandsresor i arbetet

Hur stor andel som i sitt arbete reser utomlands visar tabell 3. Jämtarnas arbetsresor går ofta till Norge, liksom norrbottningarnas till Finland, medan västerbottningar och västernorrlänningar flitigare reser till övriga länder i Europa. Östeuropa och Ryssland som resmål fördelar sig tämligen likartat mellan norrlandslänen och utgöra bara ca var tionde arbetsresa. Resor till länder på övriga kontinenter, dvs. Amerika, Asien och Afrika är också relativt få och speciellt då för norrbottningar och jämtar.

Tabell 3 Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna rest utanför Sverige i ditt arbete? (N=1366)

	Norr- botten	Väster- botten	Väster- norrland	Jämt- land	Totalt
Ja	22,5	20,3	19,0	20,4	
Aldrig	77,5	79,7	81,1	79,6	
Vart reser du då?					
Norge	39,1	25,0	36,6	57,4	37,5
Finland	44,8	21,3	29,6	10,6	28,8
Övriga Europa	39,1	75,1	62,0	46,8	64,2
Ryssland/Östeuropa	11,5	11,3	12,7	12,8	11,9
Asien/Afrika	3,4	11,3	11,3	8,5	8,5
Nord/Sydamerika	6,9	12,5	15,5	4,3	10,2

Språkanvändning

En annan aspekt på globaliseringen är behovet att uttrycka sig på ett annat språk än svenska i arbetet, på fritiden och i hemmet. Hur ofta norrlänningarna använder ett annat språk än svenska i arbete eller studier visar tabell 4. Där ser vi att Norrbotten markant avviker från de tre övriga länen med en klart högre andel som dagligen använder ett annat språk. Språkanvändningen på fritiden och i hemmen följer samma mönster och redovisas inte här.

Tabell 4 Hur ofta använder du något annat språk än svenska i ditt arbete eller studier? (N=2001)

	Norr- botten	Väster- botten	Väster- norrland	Jämt- land	Totalt
Dagligen	16,4	8,8	10,2	7,6	11,1
Flera gånger i veckan	16,0	16,8	13,9	16,0	15,4
Flera gånger per år	15,4	15,6	19,2	19,3	17,1
Mer sällan	23,9	24,7	21,6	26,2	23,9
Aldrig	28,3	35,0	35,1	30,9	32,5

Orsaken till Norrbottens ”mång-/flerspråkighet” är givetvis länets mångkulturella karaktär. Förutom att knappt 40 procent av befolkningen anger att man i någon grad har en samisk anknytning så uppger omkring 50 procent att man, i varierande grad, har en tornedalsk och/eller finsk anknytning. Norrbottens höga procentandel ovan handlar alltså om att i första hand finska respektive tornedalsfinska ofta används såväl i arbetet, på fritiden som i de norrbottniska hemmen.

Värdering av globaliseringens effekter

Hur några av globaliseringens olika uttryck värderas i norra Sverige visar tabell 5. Norrlänningarna uppfattar det *mest bra* att ny teknik och kunskap når oss snabbare, att priser på vissa varor sjunker och att det internationella polissamarbetet ökar. *Mest dåligt* anses det vara att vissa arbetsplatser slås ut, att gränskontroller blir före och att svenska politikernas handlingsmöjligheter i vissa avseenden minskar. Vad gäller dessa värderingar föreligger små skillnader mellan länen. Genomgående uppfattar också norrlänningen globaliseringen som mer positiv för hela Sveriges del, omkring 49%, medan en klart lägre andel, ca. 40% , menar att de positiva följderna överväger även för norra Sveriges del.

Tabell 5 **Din värdering av följande tänkbara effekter av globaliseringen?**
(N=2326)

	Mest bra	Varken eller	Mest dåligt	Ingen upp- fattning
Internationellt polissamarbete ökas	72,3	13,4	1,5	12,7
Ny teknik snabbare hit	69,0	15,3	1,0	14,6
Vissa varor billigare	63,6	20,7	2,2	13,3
Nya varor och butiker	54,6	29,6	3,7	12,1
Ny mat/nya restauranger	53,3	28,9	4,1	12,7
Fler i egna kommunen med rötter utomlands	33,3	40,5	8,4	17,8
Gränskontroller färre	16,4	25,5	42,6	13,8
Svenska politikernas handlingsfrihet begränsas	7,7	29,4	43,4	21,1
Vissa arbetsplatser konkurreras ut	3,7	22,3	56,2	17,6

Hur ser den ”globaliseringspositiva” respektive ”globaliseringsnegativa” norrlänningen ut? En sammantagen analys har då visat att om en norrlänning finns i ett hushåll med över 600 000 kr i årsinkomst, har en högskole- eller universitetsutbildning, är man och har ett uttalat politiskt intresse, då är denna till mellan 80 och 90 procent klart positiv till globaliseringen.

Om det istället handlar om en person med mindre än 400 000 i årsinkomst, endast har grundläggande skolutbildning, är kvinna och inte alls är intresserad av politik då finns högst 13 procent ”globaliseringspositiva”. I den gruppen har dessutom hälften ingen uppfattning i frågan. Vid sidan av sådana personliga egenskaper finns inga skillnader i inställning mellan länen eller mellan kust-, skogs- och fjällkommunerna.

Bilaga: Om Norrländsk regionstudie 2008

Norra Sverige planerar för kommande regionaliseringar. De fyra nordligaste landstingen har ansökt hos regeringen om att dessa skall få ersättas av två nya regioner – en med Norrbotten, Västerbotten och norra Västernorrlands län och en annan med Jämtlands län samt Sundsvalls och Ånge kommuner. I anslutning till detta genomförs **Norrländsk regionstudie 2008** om dels själva regionaliseringsprocessen, dels medborgarnas uppfattningar om regionalisering och utvecklingsförutsättningar i Norrland. Projektet finansieras av de fyra landstingen men forskarna svarar självständigt för undersökningarnas uppläggning och analyser.

Projektet genomförs av forskare från Umeå universitet, Luleå tekniska universitet och Mittuniversitetet. Forskarna kommer från statsvetenskap, kulturgeografi, ekonomisk historia och organisationsvetenskap. Det leds av professor Anders Lidström, statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet.

Medborgarundersökningen genomfördes under perioden september 2008-februari 2009 bland ett slumpmässigt urval om 4000 personer i åldersgruppen 15-85 år som är bosatta i något av de fyra nordligaste länen. När insamlingsarbetet avslutats hade enkäten besvarats av 63,6 procent. Undersökningens genomförande och till en del även frågornas innehåll har samordnats med liknande undersökningar i Skåne och Västra Götaland. Avsikten är att därigenom göra det möjligt att jämföra regionaliseringarna i södra, västra och norra Sverige. Tanken är också att denna studie skall kunna följas upp med liknande undersökningar framöver för att kunna analysera förändringar över tid i fråga om t.ex. uppfattning om regionen, regional identitet och demokrati.

Resultat från projektet publiceras dels successivt i form av informationsblad under 2009, dels i en gemensam slutbok i november 2009.

På projektets hemsida finns mer information om projektet:

<http://www.pol.umu.se/regionstudie/index.html>